

Behovsanalys, vattenverksamhet

Västertorpsskogen, Norrtälje kommun

UppdragsnamnVästertorpsskogen, behovsanalys
Norrtälje kommun**Uppdragsgivare**Norrtälje kommun, referensnummer:
81100025
Linda Wiking**Vår handläggare**Kajsa Wallin
Axel Herzog**Datum**

2022-02-11

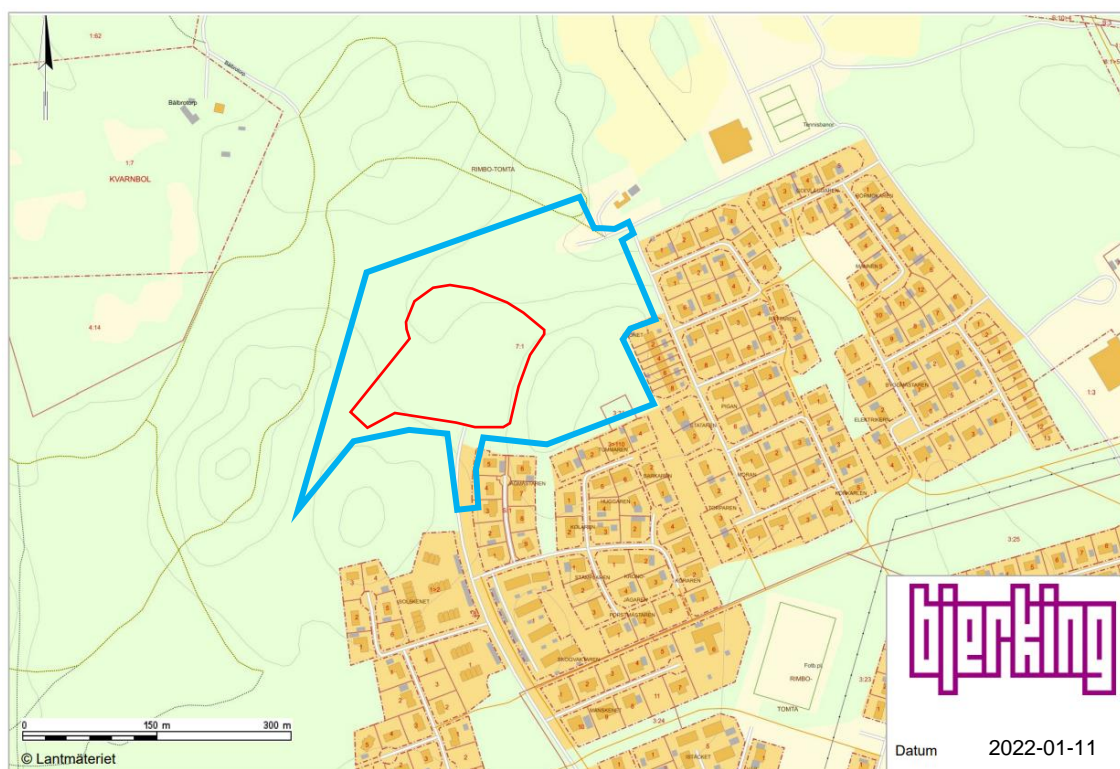
Rev datum

Innehåll

1	Inledning	3
2	Översiktlig objektsbeskrivning	3
3	Lagstiftning	4
	3.1 Vattenverksamhet (11 kap. MB).....	4
	3.2 Tillstånd	5
4	Förutsättningar	6
	4.1 Vattenförekomster med tillhörande miljö kvalitetsnormer	6
	4.1.1 Ytvatten.....	6
	4.1.2 Grundvatten	7
	4.2 Brunnar	7
	4.3 Geologi	8
	4.4 Geohydrologi	8
	4.5 Förorenade områden.....	8
	4.6 Naturvärden.....	9
	4.7 Kulturmiljö.....	10
5	Behovsanalys och rekommendationer	10
6	Referenser	12

1 Inledning

Bjerking har på uppdrag av Norrtälje kommun genomfört en behovsanalys om fortsatta utredningar inför anläggandet av lägenhetsbyggnader samt ett trygghetsboende och en förskola inom fastighet Tomta 7:1, Norrtälje kommun. Föreliggande behovsanalys identifierar primärt vad som enligt miljöbalken (1998:808) bedöms komma att krävas kopplat till vattenverksamhet (11 kap.3 § miljöbalken) och vilka utredningar som kan komma att behöva utföras. Ungefärligt undersökningsområde redovisas i Figur 1 (se även Bilaga 1).

Figur 1: Ungefärligt undersökningsområde inringat med blå gränslinje och området där husen ska uppföras, markerat med rött linje. Gränser tagen från Detaljplan för Västertorpsskogen (Norrtälje kommun, 2022-01-28)

1.1 Utförda utredningar

Bjerking AB har på uppdrag av Tranvik projekt AB utfört en översiktlig geoteknisk undersökning på fastigheten Tomta 7:1 m fl som underlag för planarbete av ett nytt bostadsområde ("Översiktlig PM Geoteknik", Bjerking, 2021-04-29).

2 Översiktlig objektsbeskrivning

Norrtälje kommun arbetar med en planläggning av delar av fastigheten Rimbo-Tomta 7:1. I planområdet planeras det byggas åtta lägenhetsbyggnader samt ett trygghetsboende och en förskola. Planerade byggnader ska bli 2–6 våningar höga. Då det tänkta servicehuset planeras förses med källargarage kan en grundvattensänkning bli aktuell. Grundvattensänkning utgör tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken. Se Figur 2 för situationsplan.

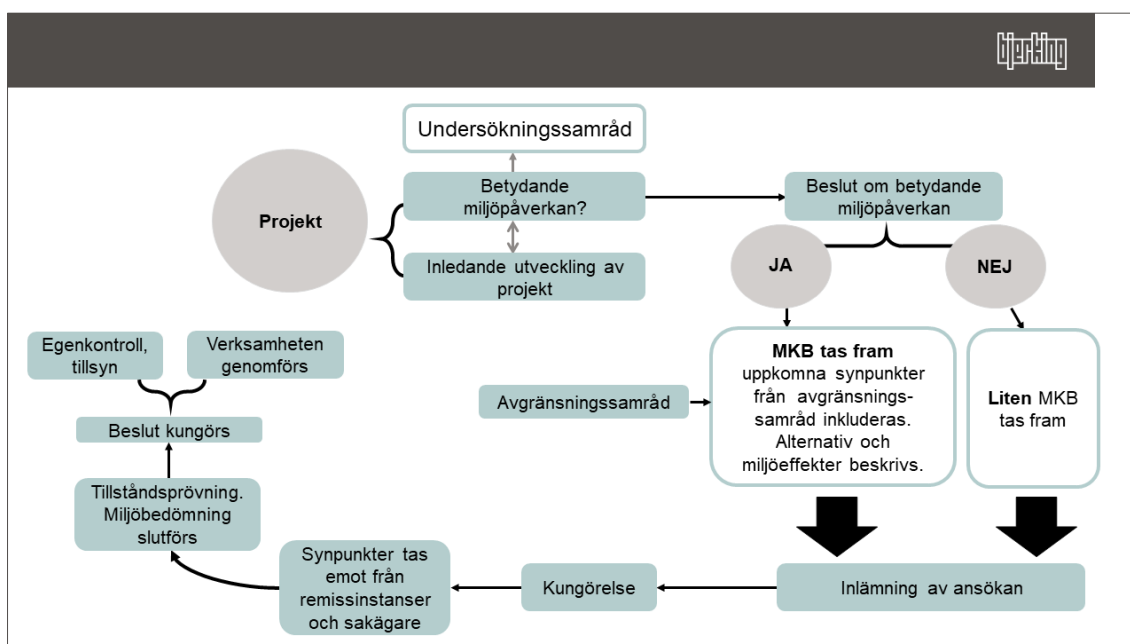
3.2 Tillstånd

Bortledning av grundvatten eller utförande av en anläggning för detta är alltid tillståndspliktigt. Tillstånd krävs dock inte om det är uppenbart att vare sig allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Verksamhetsutövaren behöver ha rådighet, det vill säga rätt att nyttja, över det vattenområde inom vilket vattenverksamhet utförs.

Ansökan om tillstånd görs hos Mark- och miljödomstolen (MMD). Ansökan ska föregås av samråd med berörd länsstyrelse och tillsynsmyndighet (Miljöförvaltningen) samt särskilt berörda (t ex närboende och verksamhetsutövare). Efter detta författas en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) varefter ansökan prövas i MMD.

Det finns två typer av tillståndsförfaranden; specifik miljöbedömning, vilket utförs för verksamheter och åtgärder, samt strategisk miljöbedömning, vilket utförs för planer och program. I aktuellt fall, vattenverksamhet, utförs en specifik miljöbedömning, se Figur 3 för illustration av tillståndsförfarandet.

Figur 3. Tillståndsförfarande vid specifik miljöbedömning för verksamheter och åtgärder.

1. **Undersökningssamråd:** För att bedöma om verksamheten kan innebära betydande miljöpåverkan. Till samrådet ska ett samrådsunderlag tas fram och samråd ska hållas med Länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och enskilda som kan antas bli särskilt berörda.
2. **Samrådsredogörelse:** Inkomna synpunkter sammanställs i en samrådsredogörelse och därefter beslutar Länsstyrelsen om verksamheten/åtgärden kan medföra betydande miljöpåverkan eller inte.
3. **Liten miljökonsekvensbeskrivning:** Om Länsstyrelsen bedömer att verksamheten *inte* innebär betydande miljöpåverkan ska den sökande ta fram en liten miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Ansökan, samrådsredogörelse samt MKB och tillhörande teknisk beskrivning (TB) lämnas till MMD.

4. **Avgränsningssamråd:** Om den sökta verksamheten bedöms medföra en betydande miljöpåverkan ska verksamhetsutövaren genomföra ett avgränsningssamråd, för att bestämma miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och omfattning. Kraven på underlaget är då högre.
5. **Miljökonsekvensbeskrivning:** Den sökande ska upprätta en MKB samt en TB som skickas till MMD tillsammans med ansökan och samrådsredogörelsen.
6. **Tillståndsprövning:** MMD kan komma att fråga efter kompletteringar varpå ansökan kungörs. Länsstyrelsen, sakägare samt andra berörda får då yttra sig. Den sökande kommer att få bemöta detta.
7. **Huvudförhandling och syn:** Domstolen ordnar en huvudförhandling och vid behov genomförs platsbesök. I vissa fall avgör domstolen ärendet på handlingarna utan huvudförhandling.
8. **Dom och beslut:** Ansökan om tillstånd resulterar i en dom där det framgår om verksamheten får bedrivas eller inte samt hur tillståndet villkorats.
9. **Eventuell överklagan:** Domen kan överklagas till Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) av den sökande eller andra som är berörda.

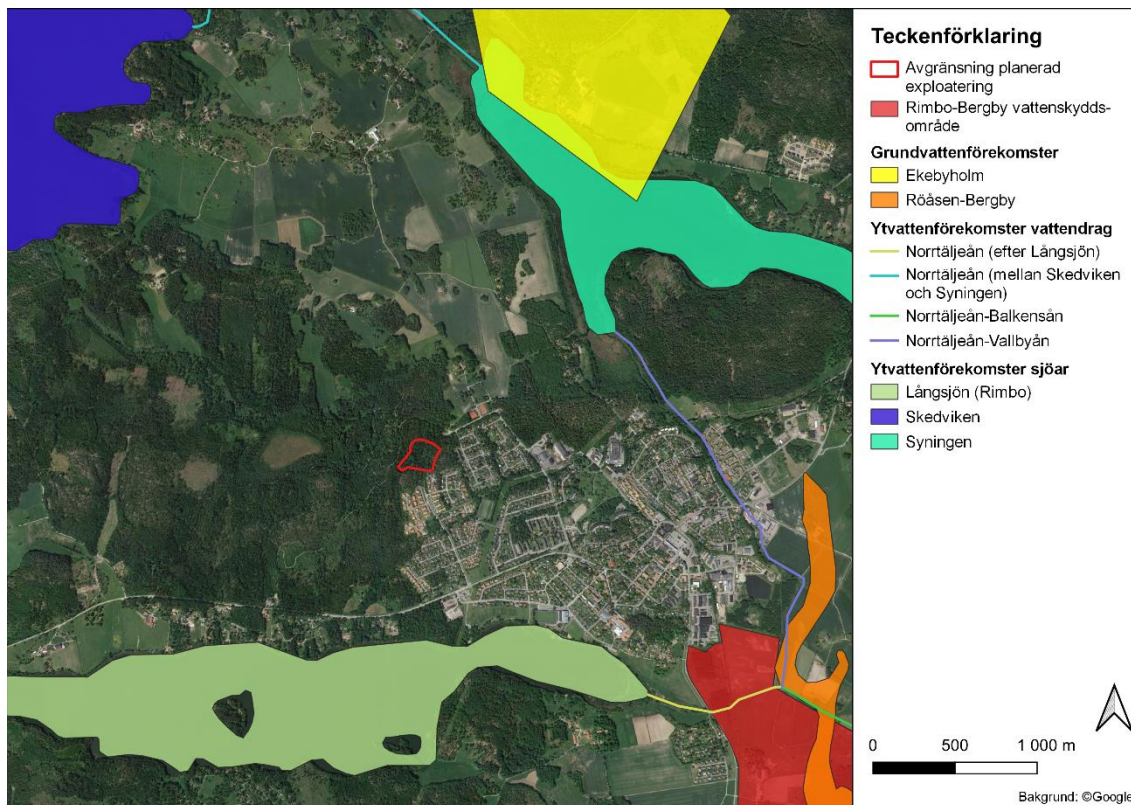
4 Förutsättningar

4.1 Vattenförekomster med tillhörande miljökvalitetsnormer

En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En norm anger en lägstanivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet på så sätt att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen. Normerna syftar till att säkerställa vattenkvaliteten i Sverige och beslutas av Vattenmyndigheterna.

4.1.1 Ytvatten

Inga ytvattenförekomster förekommer inom fastigheten (VISS, 2021). Närmsta ytvattenförekomster utgörs av Långsjön, ca 1 km söderut, Syningen, ca 1 km norrut, Skedviken 2,5 km åt nordväst, och Norrtäljeån ca 1,5 km österut, se Figur 4. Sjöarnas ekologiska status uppgår till dålig och den kemiska uppnår ej god status. Norrtäljeåns ekologiska status är måttlig och den uppnår ej god kemisk status.

Figur 4. Yt- och grundvattenförekomster kring aktuellt område (VISS, 2021).

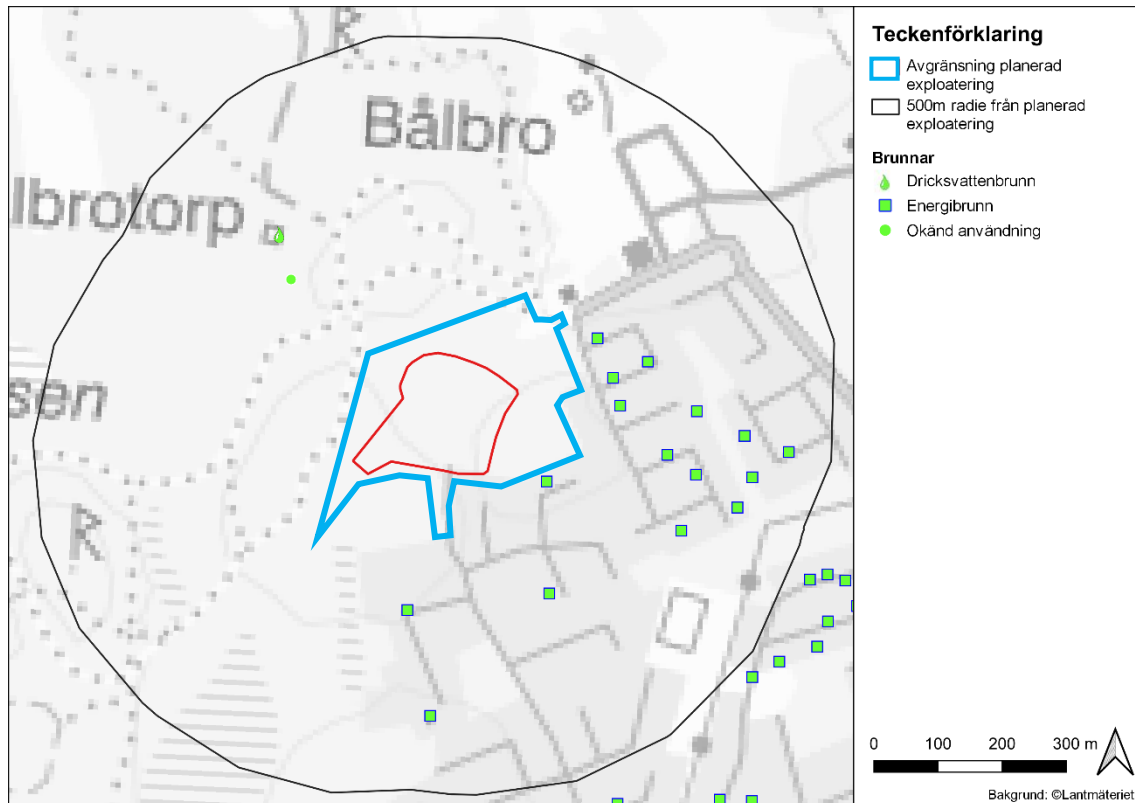
4.1.2 Grundvatten

Aktuell fastighet ligger ej inom någon klassad grundvattenförekomst enligt VISS (2021). Drygt två km österut är Röåsen-Bergbys grundvattenförekomst lokaliserad och två km norrut ligger den preliminära vattenförekomsten Ekebyholm, se Figur 4. Rimbo-Bergbys vattenskyddsområde är lokaliserat ca två km från aktuellt område.

Röåsen-Bergby är enligt VISS (2021) porakvifer av sand- och grusförekomst och Ekebyholm utgörs av en urbergförekomst. Grundvattenförekomster klassificeras avseende kemisk respektive kvantitativ status i VISS. Både grundvattenförekomsterna har god kvantitativ samt god kemisk status.

4.2 Brunnar

Inom aktuell fastighet finns inga brunnar rapporterade i SGU:s brunnsarkiv (SGU, 2021). Inom en radie på 500 m finns en dricksvattenbrunn, 16 energibrunnar och en brunn med okänd användning, se Figur 5.

Figur 5. Brunnar i närheten av aktuellt område. (SGU, 2021)

4.3 Geologi

Jordlagerföljden i det undersökta området består i allmänhet överst av ett lager **kohesionsjord** ovan **friktingsjord** vilandes på **berg**. Markförhållanden på fastigheten Tomta 7:1 beskrivs mera ingående i dokumentet "Översiktlig PM Geoteknik, 2021-04-29" framtagen av Bjerking på uppdrag av Tranvik projekt AB.

4.4 Geohydrologi

Mot bakgrund av registrerade grundvattenobservationer ("Översiktlig PM Geoteknik", Bjerking, 2021-04-29) bedöms grundvattenytans trycknivå ligga ungefär i nivå med markytan. Värt att nämna är att undersökningen utfördes under våren då grundvattennivåerna normalt står som högst. Eventuellt står grundvattennivån lägre under andra delar av året.

Av dokument "Gestaltning Bostadsbebyggelse – Västertorpsskogen, Rimbo, Norrtälje" (Tranvik projekt, 2021-11-26) framgår att planen är att förse flera av husen (H2, H3, H4, H5 i Figur 2) med garage vilket troligt innebär schaktarbeten under grundvattennivån och därmed en temporär eller permanent sänkning av grundvattennivån. Även för schaktarbeten för ledningsschakter kan avsänkning av grundvatten bli aktuellt för att kunna genomföra arbetena i torrhet.

4.5 Förorenade områden

Enligt Länsstyrelsens databas över förorenade områden finns det inga potentiellt förorenande verksamheter inom fastigheten (Länsstyrelsen Stockholm, 2021). Det finns därmed inga

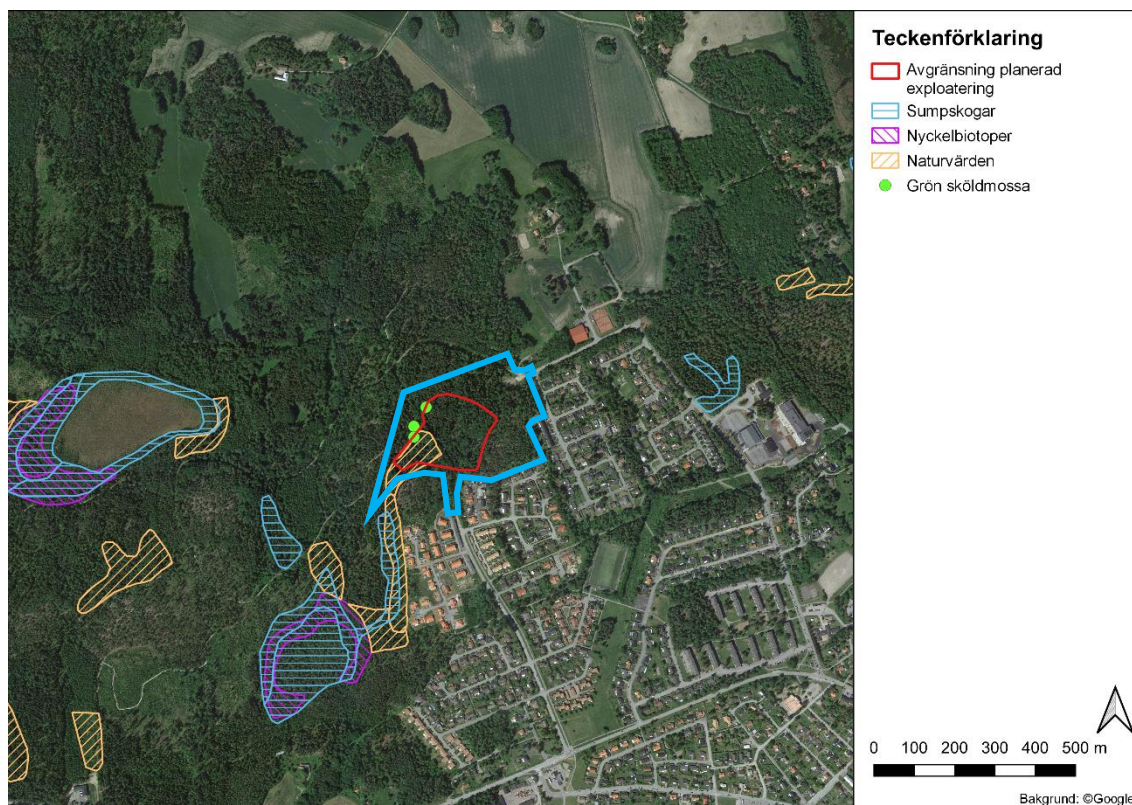
misstankar om föroreningar i jord och/eller grundvatten inom fastigheten. Ca 200 m mot nordväst finns en skjutbana.

4.6 Naturvärden

Inom aktuellt område finns inga skyddade naturområden (Naturvårdsverket, 2021). Närmsta skyddade naturområde utgörs av Smedsmoraskogens naturreservat och Natura 2000-område ca 3,5 km söder om aktuellt område. I södra delen av aktuell del av fastigheten finns ett barrskogsområde med naturvärden (N 909-2001) (Skogsstyrelsen, 2021). Området är 0,9 ha och inventerades år 2001.

Enligt information från beställare förekommer den fridlysta arten grön sköldmossa i områdets västra utkant. Arten utgör även en signalart enligt Skogsstyrelsen, vilket innebär att den indikerar att skogen kring arten har höga naturvärden. Norrtälje kommun har även meddelat att det finns höga naturvärden i de norra delarna av området och ingrepp inom dessa områden ska undvikas om det är möjligt.

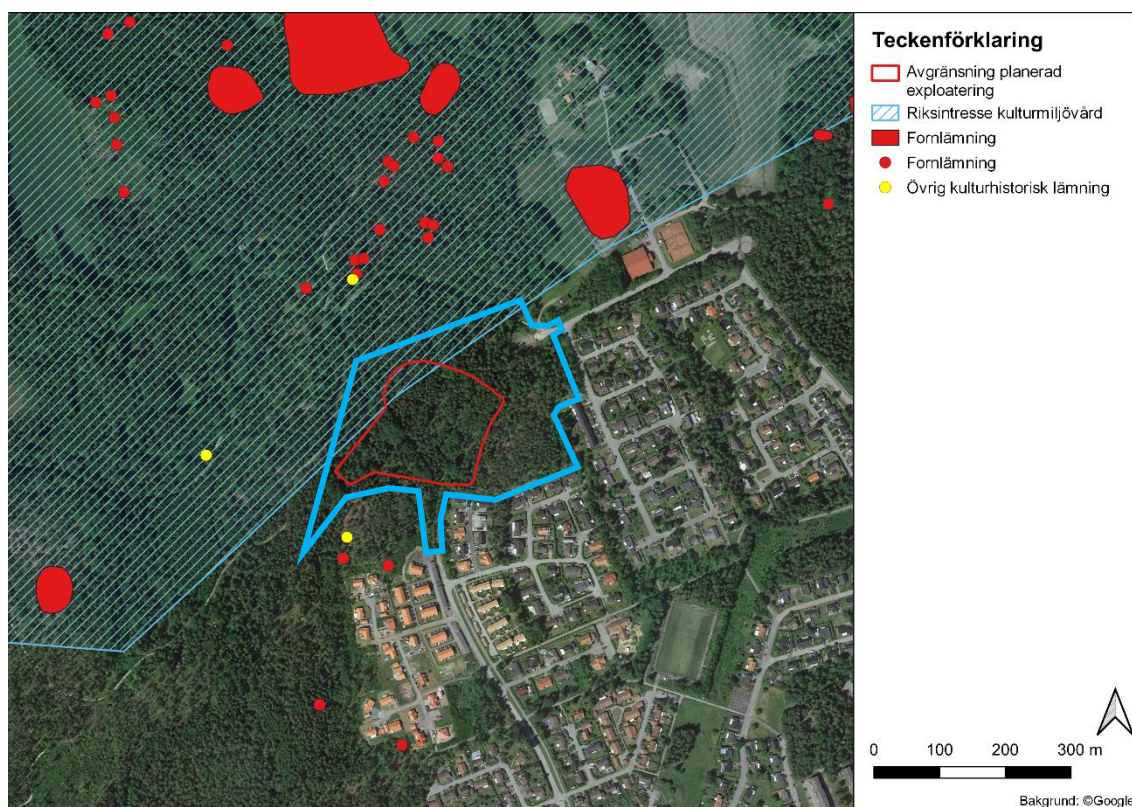
Inom en radie på en km från aktuellt område förekommer flertalet områden med naturvärden samt sumpskogar (Skogsstyrelsen, 2021). Några av sumpskogarna utgör även nyckelbiotoper. I Figur 6 redovisas naturvärden i närheten av aktuellt område. Sumpskogarna utgörs av fukt-, kärr- och mosseskogar. Områdena med naturvärden utgörs dels av sumpskogar, dels av barrskogsområden.

Figur 6. Naturvärden i aktuellt områdes omgivning (Skogsstyrelsen, 2021).

4.7 Kulturmiljö

Inom aktuellt område förekommer inga fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar (RAÄ, 2021), se Figur 7. I närområdet förekommer ett stort antal fornlämningar, vilka bland annat utgörs av gravfält, rösen och stensättningar, och ett fåtal övriga kulturhistoriska lämningar, som ett gränsmärke. Området överlappas i nordväst av Skedvikens riksintresse för kulturmiljövård (Länsstyrelsen, 2021). Motiveringen för riksintresset lyder: ”Slättbygd kring större sjö, där odlings- och bebyggelsestrukturen med byar och sätesgårdar där sockenbildningen kan följas från brons- och järnåldern och fram till det tidiga 1900-talet.”

Figur 7. Fornlämningar och kulturhistoriska lämningar i närheten av aktuellt område (RAÄ, 2021).

5 Behovsanalys och rekommendationer

För att få leda bort grundvatten bedöms ett tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att krävas. Initialt ska ett samrådsunderlag tas fram där bl.a. följande ska beskrivas: åtgärdens utformning och omfattning, miljöns känslighet, miljöeffekter och åtgärder som planeras för att förebygga eller avhjälpa negativa miljöeffekter.

Med anledning av de rådande förhållanden som redovisas i avsnitt 4 anges nedan en sammanställning av utredningar som bedöms vara av vikt för projektet:

- *Hydrogeologisk utredning:* Då byggnationen kommer innebära en sänkning av grundvattennivån p.g.a byggnation under grundvattennivån behöver påverkansområde utredas och vilka enskilda intressen som kan komma att påverkas negativt (t ex natur- och kulturmiljö, intilliggande väg mm). Inom denna utredning kan till exempel flera

grundvattenrör behöva installeras för att ge en mer heltäckande bild över grundvattnets nivåer i området. Bjerking rekommenderar starkt att en hydrogeologisk undersökning genomförs då mer data krävs för att avgöra grundvattensänkningens påverkan på allmänna och enskilda intressen, och därmed om tillstånd krävs för vattenverksamheten. Om tillstånd krävs används utredningen som underlag för Länsstyrelsen att fatta beslut om åtgärden kan antas innebära en betydande miljöpåverkan eller inte. Ett kontrollprogram för grundvattenpåverkan bör tas fram.

- *Brunnsinventering närboende:* för att få en mer heltäckande bild över vilka brunnar som finns i närområdet, och som därmed kan komma att påverkas av grundvattensänkningen, bör en inventering göras av förekommande brunnar. Detta då SGU:s brunnregister ej är fullständigt.
- *Erforderliga tillstånd:* beroende på resultaten från den hydrogeologiska utredningen kan dispens för påverkan på kulturminnen och/eller naturvärden behöva sökas.
- *Juridiskt ombud:* Bjerking rekommenderar att ett juridiskt ombud kopplas in tidigt i projektet. Det är vanligtvis en jurist som författar själva ansökan med yrkanden till MMD och även sköter förhandling i domstolen om det blir aktuellt. Författandet av ansökan kommer in sent i processen. Enligt vår erfarenhet är det dock värdefullt att ha med en jurist med miljörättslig kompetens för rådgivning från ett tidigt skede i processen för att säkerställa att processen går rätt till rent juridiskt.

6 Referenser

- Översiktlig PM Geoteknik, Bjerking AB på uppdrag av Tranvik projekt AB, dat. 2021-04-29
- Detaljplan för Västertorpsskogen, fastigheten Rimbo-Tomta 3:31 och en del av fastigheten Rimbo-Tomta 7:1, i Rimbo församling, dat. 2022-01-18
- Markteknisk undersökningsrapport Geoteknik, Bjerking AB på uppdrag av Tranvik projekt AB, dat. 2021-04-29
- Gestaltning Bostadsbebyggelse – Västertorpsskogen, Rimbo, Norrtälje, Tranvik projekt, dat. 2021-11-26
- Länsstyrelsen Stockholms län, *webb-GIS*. Tillgänglig: <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard> [2021-12-06]
- Miljöbalken (1998:808)
- Naturvårdsverket, kartverktyget *Skyddad natur*. Tillgänglig: <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>. [2021-12-06]
- Riksantikvarieämbetet, RAÄ, kartverktyget *Fornsök*. Tillgänglig: <https://app.raa.se/open/fornsok/> [2021-12-06]
- Skogsstyrelsen, kartverktyget *Skogens pärlor*. Tillgänglig: <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/> [2021-12-06]
- Sveriges geologiska undersökning, SGU, *Kartvisaren*. Tillgänglig: <https://apps.sgu.se/kartvisare/>. [2021-12-06]
- Vatteninformation Sverige, VISS, *Vattenkartan*. Tillgänglig: <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se> [2021-12-06]

Bjerking AB

Hydrogeologi

Miljöteknik

Axel Herzog
010-211 81 58
axel.herzog@bjerking.se

Kajsa Wallin
010-211 83 79
kajsa.wallin@bjerking.se

Granskad av

Mimmi Andersson
010-211 80 60
mimmi.andersson@bjerking.se